

Rząd wobec epidemii – oceny we wrześniu

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

Fundacja Centrum Badań Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od przełomu maja i czerwca monitorujemy społeczne oceny polityki rządu wobec epidemii. Interesują nas zarówno postrzegana skuteczność rządu w zwalczaniu epidemii, jak i oceny jego polityki gospodarczej, w tym wsparcia dla firm i pracowników mającego złagodzić skutki załamania gospodarczego wywołanego lockdownem.

Wrześniowe badanie¹ było realizowane, jeszcze zanim dobową liczbą zakażeń koronawirusem zaczęła gwałtownie rosnać i przekroczyła 1000.

JAK RZĄD RADZI SOBIE ZE ZWALCZANIEM EPIDEMII?

Opinie o skuteczności rządu w walce z epidemią pogarszają się z miesiąca na miesiąc. Nadal jednak większość Polaków (55%, o 2 punkty procentowe mniej niż pod koniec sierpnia i o 15 punktów mniej niż na przełomie maja i czerwca) dobrze ocenia działania rządu mające na celu zwalczanie epidemii. Krytycznych wobec polityki rządu w tym zakresie jest 38% badanych (o 2 punkty więcej niż w lipcu i o 13 punktów więcej niż na przełomie maja i czerwca).

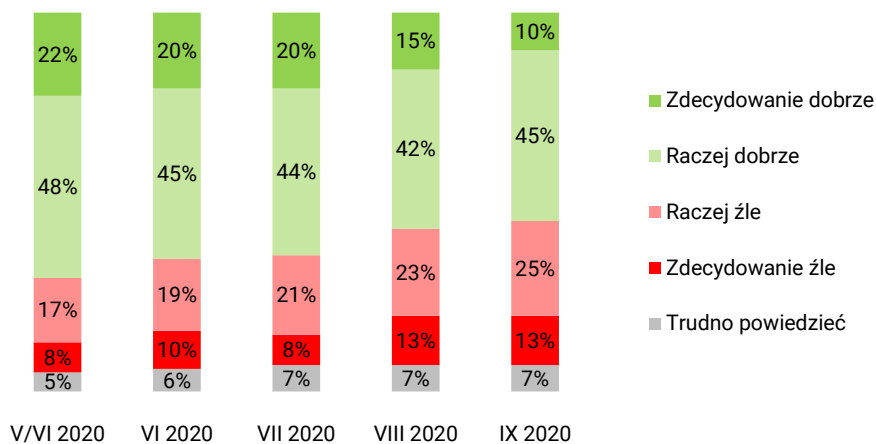
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (363) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 7 do 17 września 2020 roku na próbie liczącej 1149 osób (w tym: 68,0% metodą CAPI, 20,1% – CATI i 11,9% – CAWI).

RYS. 1. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?

Spółeczno-demograficzne różnicowania ocen skuteczności rządu w zwalczaniu epidemii układają się według podobnego wzoru co ogólny stosunek do rządu i opinie o dotychczasowych rezultatach jego pracy. Starania rządu częściej niż przeciętnie doceniają ludzie w wieku 55-64 lata (64%) i starsi (71%), mieszkańcy wsi (60%) i małych miast: poniżej 20 tys. ludności (59%), osoby o niższym statusie społeczno-ekonomicznym (69% ankietowanych z wykształceniem podstawowym, 63% z zasadniczym zawodowym, 65% respondentów o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 1500 zł). Krytyczni w ocenie skuteczności rządu w zwalczaniu epidemii są w głównej mierze ludzie młodzi: do 34. roku życia (53% ocen negatywnych), mieszkańcy największych miast – liczących co najmniej 500 tys. ludności (50%), osoby najlepiej wykształcone i sytuowane (50% badanych z wykształceniem wyższym, 53% mających do dyspozycji miesięcznie co najmniej 3000 zł na osobę w gospodarstwie domowym).

Opinie o skuteczności rządu w walce z epidemią zależą w głównej mierze od orientacji politycznej i światopoglądowej. Zadowoleni z działań podejmowanych przez rząd są przede wszystkim badani deklarujący prawicowe poglądy polityczne (76%) i osoby najbardziej religijne: co najmniej raz w tygodniu biorące udział w praktykach religijnych (72%). Krytycznie politykę rządu w tym zakresie ocenia większość badanych identyfikujących się z lewicą (62%) oraz niepraktykujących (57%).

W elektoratach działania urzędującego gabinetu mające na celu zwalczanie epidemii pozytywnie oceniają przede wszystkim potencjalni wyborcy Prawa i Sprawiedliwości (i partii koalicyjnych), ale także ponad połowa zwolenników Polskiego Stronnictwa Ludowego – Koalicji Polskiej. Sympatycy pozostałych ugrupowań są na ogół krytyczni w opiniach – zob. tabelę 1 i tabelę aneksową 1.

TABELA 1

Potencjalne elektoraty	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	85	11	4
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)*	53	36	11
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	42	55	3
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	32	60	8
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	22	67	11

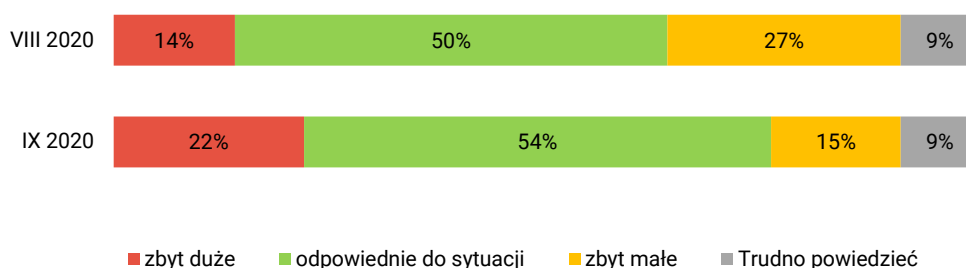
* Dane dotyczące potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować z ostrożnością ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Mimo dalszego pogarszania się opinii o skuteczności rządu w zwalczaniu epidemii między sierpniem a wrześniem nie tylko przybyło w tym okresie osób zadowolonych ze skali obowiązujących ograniczeń, ale także wzrósł odsetek przekonanych, że są one zbyt duże, a zmalał odsetek uważających je za zbyt małe.

W ocenie ponad połowy badanych (54%) obowiązujące obecnie ograniczenia i restrykcje są adekwatne do sytuacji. Pozostali częściej uważają je za zbyt daleko idące (22%), niż sądzą, że są one zbyt małe (15%).

CBOS

RYS. 2. Czy obowiązujące obecnie ograniczenia i restrykcje są:

Pogląd, że istniejące ograniczenia i restrykcje są odpowiednie do sytuacji, przeważa we wszystkich grupach społeczno-demograficznych.

Do najbardziej zadowolonych ze skali wprowadzonych obostrzeń należą osoby identyfikujące się z prawicą (65%). Także badani o orientacji lewicowej najczęściej uważają istniejące ograniczenia za odpowiednie (46%). Kwestia ta budzi większe kontrowersje w elektoratach. Większość zadeklarowanych wyborców Prawa i Sprawiedliwości, Koalicji Obywatelskiej oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego – Koalicji Polskiej uważa istniejące ograniczenia za adekwatne do sytuacji. Za nadmierne

uważa je natomiast ponad połowa sympatyków Konfederacji. Zwolennicy Lewicy są w tej kwestii dość mocno podzieleni – zob. tabelę 2 i tabelę aneksową 2.

TABELA 2

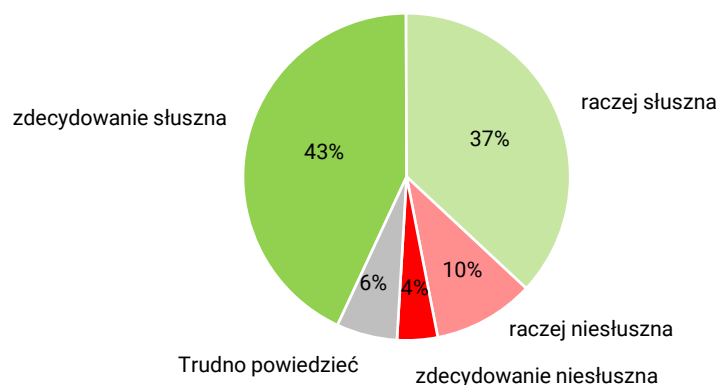
Potencjalne elektoraty	Czy obowiązujące obecnie ograniczenia i restrykcje są:			
	zbyt duże	odpowiednie do sytuacji	zbyt małe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	54	28	15	3
Lewica (Nowa Lewica – dawniej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	25	34	26	15
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)*	22	55	18	4
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	16	58	17	9
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	13	69	12	6

* Dane dotyczące potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować z ostrożnością ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Zastanawiająca jest dość wyraźna zmiana w opiniach na temat skali obowiązujących ograniczeń i restrykcji. Wskazuje ona na coraz silniej odczuwaną potrzebę powrotu do normalnego życia. Może o tym świadczyć także wysokie poparcie społeczne dla decyzji o powrocie dzieci do szkół. Za słuszną uważa ją 80% badanych, podczas gdy krytycznie ocenia ją 14% ankietowanych. Wśród osób mających w gospodarstwie domowym dzieci w wieku szkolnym powrót do nauki stacjonarnej popiera 83% badanych.

CBOS

RYS. 3. Czy, Pana(i) zdaniem, decyzja rządu o powrocie uczniów do stacjonarnej nauki w szkołach od 1 września jest:

Przekonanie o słuszności decyzji rządu przeważa we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Stosunkowo najwięcej przeciwników powrotu dzieci do szkół jest wśród ludzi młodych: do 24. roku życia (36%), szczególnie wśród uczniów i studentów (41%) – zob. tabelę aneksową 3.

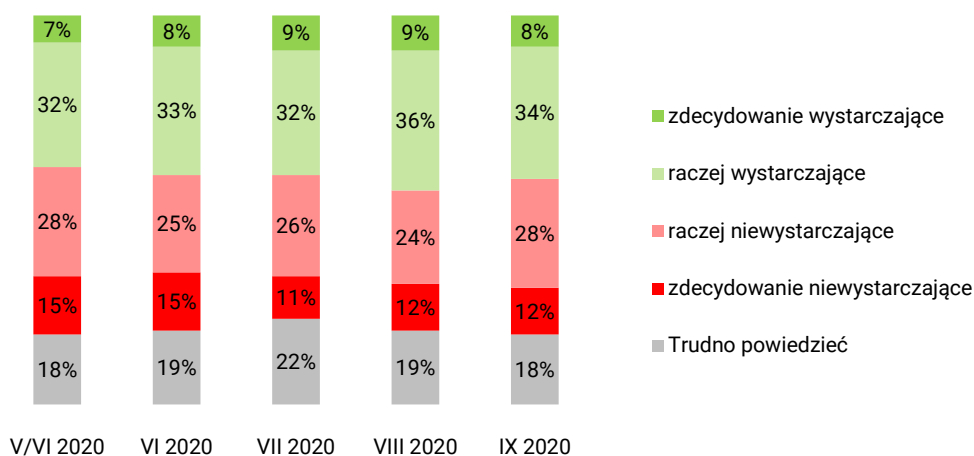
Otwarcie szkół zostało przyjęte z aprobatą w elektoratach wszystkich najważniejszych ugrupowań politycznych. Najbardziej jednoznacznie popierają je wyborcy Prawa i Sprawiedliwości (90%), najmniej zwolenników ma ono wśród sympatyków Lewicy (64%).

OCENA POLITYKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ RZĄDU

Do sierpnia z każdym miesiącem Polacy coraz lepiej oceniali działania rządu mające na celu pomoc polskim przedsiębiorstwom i ich pracownikom. We wrześniu ten pozytywny trend się załamał. Obecnie ogółem 42% badanych (spadek o 3 punkty procentowe w stosunku do sierpnia) uważa, że wsparcie ze strony państwa dla firm i pracowników jest wystarczające. Jako niewystarczające określa je 40% ankietowanych (wzrost o 4 punkty).

CBOS

RYS. 4. Czy działania rządu mające na celu pomoc polskim firmom i ich pracownikom są:

Zróźnicowanie opinii w tej kwestii widoczne jest przede wszystkim w ocenach negatywnych. Przekonanie, że pomoc państwa dla przedsiębiorstw i pracowników jest niewystarczająca, najczęściej wyrażają ludzie młodzi: do 24. roku życia (54%), mieszkańcy największych miast (51%), osoby najlepiej wykształcone i sytuowane (50% badanych z wykształceniem wyższym, 52% respondentów mających do dyspozycji co najmniej 3000 zł *per capita*). Biorąc pod uwagę sytuację zawodową, można dodać, że do osób najczęściej oceniających wdrożone programy osłonowe jako niedostateczne należą m.in. właściciele firm (61%) oraz pracownicy usług (53%). Najmniej krytyczni w ocenach są ludzie

starsi: w wieku 65+ (26% z nich działania rządu uznaje za niewystarczające), mieszkańcy wsi (33%), osoby z wykształceniem podstawowym (25%) oraz badani o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 2000 zł (33%).

Kluczowe znaczenie w tej kwestii ma orientacja polityczna i światopoglądowa. Działania rządu mające na celu wsparcie firm i przedsiębiorców za wystarczające uznaje 58% badanych deklarujących prawicowe poglądy polityczne, natomiast większość identyfikujących się z lewicą (57%) uważa je za niedostateczne. Ponadto im częstszy udział w praktykach religijnych, tym lepsze oceny działań rządu w tym zakresie.

Przekonanie, że pomoc państwa dla firm i pracowników jest wystarczająca, podziela większość sympatyków Prawa i Sprawiedliwości. Tego zdania jest także prawie połowa zwolenników Polskiego Stronnictwa Ludowego – Koalicji Polskiej. O niedostatecznej skali wsparcia dla firm i pracowników mówi natomiast większość zwolenników Koalicji Obywatelskiej, Lewicy oraz Konfederacji – zob. tabelę 3 i tabelę aneksową 4.

TABELA 3

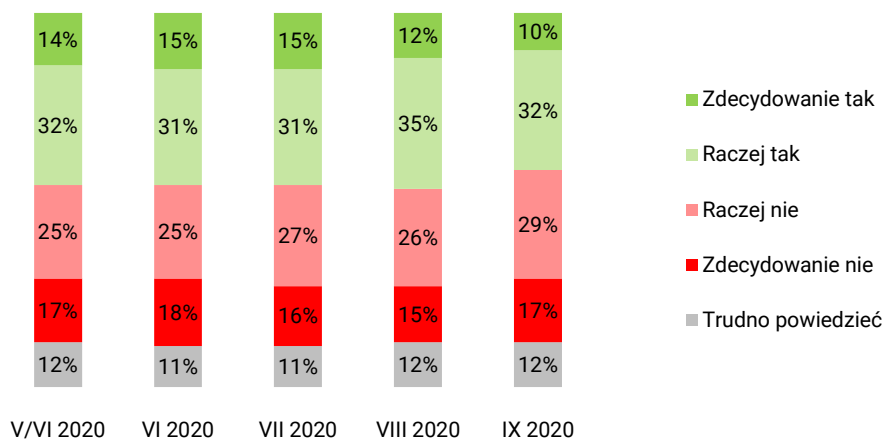
Potencjalne elektoraty	Czy działania rządu mające na celu pomoc polskim firmom i ich pracownikom są:		
	wystarczające	niewystarczające	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	67	19	14
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)*	49	27	24
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	35	58	7
Lewica (Nowa Lewica – dawniej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	31	60	9
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	25	63	12

* Dane dotyczące potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować z ostrożnością ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Ocena skali wsparcia dla firm i pracowników jest skorelowana z postrzeganiem polityki gospodarczej rządu. Także w tym wymiarze oceny polityki rządu pogorszyły się. Po raz pierwszy nie tylko od wybuchu epidemii, ale od początku funkcjonowania rządu Mateusza Morawieckiego, odsetek osób przekonanych, że działania podejmowane przez rząd stwarzają perspektywę poprawy sytuacji gospodarczej (42%), jest mniejszy niż odsetek pesymistów (46%). Z ostatnią taką sytuacją, kiedy to notowaliśmy przewagę negatywnych ocen polityki gospodarczej rządu, mieliśmy do czynienia w kwietniu 2017 roku². Wydaje się, że Polacy zaczynają wątpić w możliwość szybkiego odbicia gospodarczego po lockdownie, tym bardziej że część branż nadal funkcjonuje na zwolnionych obrotach.

² Por. kom CBOS „Stosunek do rządu we wrześniu”, wrzesień 2020 (oprac. M. Bożewicz).

RYS. 5. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?

Wyrażaniu zaufania do polityki gospodarczej rządu sprzyjają: starszy wiek: 65+ (55% opinii pozytywnych), mieszkanie na wsi (49%), wykształcenie podstawowe (57%) lub zasadnicze zawodowe (52%) oraz stosunkowo niewysokie dochody: poniżej 2000 zł miesięcznie *per capita* (52%). Do osób najbardziej krytycznie oceniających politykę gospodarczą rządu należą ludzie młodzi: do 34. roku życia (60% opinii negatywnych), mieszkańcy największych miast (63%), osoby z wykształceniem wyższym (63%), ludzie stosunkowo dobrze sytuowani: o miesięcznych dochodach *per capita* co najmniej 3000 zł (68%).

Opinie w tej kwestii silniej niż charakterystyki społeczno-demograficzne określa orientacja polityczna i światopoglądowa. Polepszenia sytuacji gospodarczej w wyniku działań rządu spodziewają się przede wszystkim badani deklarujący prawicowe poglądy polityczne (67%). Sceptyczni co do możliwości poprawy są w ogromnej większości identyfikujący się z lewicą (74%). Ponadto im częstszy udział w praktykach religijnych, tym większe zaufanie do polityki gospodarczej rządu.

W elektoratach w pozytywne efekty działań rządu dla gospodarki wierzą jedynie wyborcy Prawa i Sprawiedliwości. Zwolennicy ugrupowań opozycyjnych są na ogół sceptyczni co do skuteczności polityki gospodarczej urzędującego gabinetu – zob. tabelę 4 i tabelę aneksową 5.

TABELA 4

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana/Pani zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	84	6	10
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)*	29	71	0
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	21	75	4
Lewica (Nowa Lewica – dawniej SLD, Wiosna, Lewica Razem)*	16	80	4
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	8	87	5

* Dane dotyczące potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować z ostrożnością ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Wrześniowe dane są sygnałem, że Polacy chcą wracać do normalnego życia. Zdecydowana większość z nich chwali decyzję o powrocie dzieci do szkół. Więcej osób niż w sierpniu uważa ograniczenia i restrykcje związane z epidemią za zbyt duże. Jednocześnie Polacy coraz bardziej niepokoją się o stan gospodarki. W ostatnich tygodniach przybyło osób krytycznie oceniających politykę gospodarczą rządu oraz oceniających, że wsparcie państwa dla firm i pracowników jest niewystarczające.

Opracowała

Beata Roguska